

המציבה

דמי התימה לשנה בסוליך 400 מ"ס.
 רבע 100. מחיר נלוו בודד 10 מ"ס.
 באוסמריה 400 כתר לשנה 100 כי לרבע.
 במשיכו-סלובקיה 100 כתר לשנה 25 כ.
 לרבע.
 ברומניה 100 ליי לשנה. 52 לרבע
 מחיר מודעות 30 מ' בעד שורה
 פצרה או מקומה. מחיר ברכת מ"ט או
 הודעת אירוסין 60 מ". האדרסה:
 „Hamicpe" Kraków ul. Młodowa 22.

Kraków—Lwów dnia 11. marca 1921.

גליון י"א.

טראקא—לבוב, מ' פקודי א' אדר ב'. תרפ"א.

תוכן הענינים.

מפלגת-עם, ש. ז. יעב. הפושטי יהודה כהן. — מדינה
 מדינה ומדינה ומסריה : בפולין הקמנה. ירוסלב. מושציסקא. בפולין.
 בלימא : בסלובקיה. באוסמריה. בארץ ישראל. — השבוע בכל העולם.
 זושא בעס. : ואולי הצדק אתה. טגלת אסתר. ראובן טרגליות.

מפלגת עם.

בין המפלגות הרבות. הקמות יום יום בעמים. לוקחת מקום
 חשוב מלגת-העם. ההכרל בין מפלגה זו למפלגות אחרות הוא
 שהמפלגות השונות למיניהן באות כל אחת בתורות חדשות ושואפות
 לברא ערכים חדשים. להראות דרכים אחרים. להרום את העומד
 והקים ולבנות עולמות חדשים. ללמד ולהורות. לבאר ולהוכיח. כי
 לקים ולעומד אין ערך ואין זכות ורק לחדש. שבדו הן מלבן זה
 עתה. לו לבדו משפט הבכורה ומבלי חיס על כחותיהן תדבר כד
 אחת. תקרא ותצעק : אני ואפסי עור. תכרזו על תורתה בקולי קולות
 ותחפין לכוף הר כניגוד על אחרים שיקבלוה. התפתחות כזאת אינה
 הדרגת. אבולוציונית ; כ"אם פתאמית. רבולוציונית. הקיצוניות
 מתנברת. א"הסבלנות מתרבה והיא הנותנת פתרון פה להתנגדות מצד
 שדרות ידועות ; כי חוק קבוע הוא בטבע. שאין הנופים סובלים מעבר
 פתוע. מבלי להתרנן אליו לאט לאט. ולכן יפגש כל רעיון חדש
 מכשולים על דרכו ואין מח כל איש מן ההמון תופשו בפעם אחת
 ומבלי מצא את ידיו ואת רגליו הוא בא במבוכה. כועס. מתקצף
 ומקלל. איש כזה. אשר רב שנותיו עברו עליו על פי הרגל ידוע
 וסדר לו את חייו על פי חוקים ידועים ומחשבותיו עלו להן מהדך
 ידוע. א"אפשר להוציאו ממצבו בכת-אחת ולהעמידו לתוך מצב אחר
 בלי הכנות קדמות ובלי חנוך קדום. ומצד אחר גם על הרעיון לאבר
 הרבה ממקוריותו להפגם בעמקותו. להעשות פשוט ימנושם יותר.
 להצמצם ברוחניותו. לנטות לותרנות ולפשרנות ואז תתחיל התפתחותו ;
 הוא מתקבל על הרב ומוצא מעריצים.

לשאוף שהכרל ישאר בשלמותו. שלא יקרע. שלא יתפורר ושלא
 יתסדר. מפלגת-עם לא תגלה אופקים חדשים. כ"אם תעורר את העם
 לשמור על קניניו החדשים. הלאומיים והמסורתיים. המפלגות האחרות
 הן חרצדריות. קיצוניות. תמיד יש להן איוו שאיפה ידועה. מדינות
 או חברתית. דתית או לאומית. כלכלית או חנוכית. אבל מפלגת-העם
 היא מרובת הנוגים ; שאיפותיה מקיפות את כל שאלות העם
 ומתעסקות בכל המצעות. הנוגעים לחיי העם. השתלשלותו
 והתפתחותו. יש שמפלגות אחרות חסרות שזייהמשקל. במנותם תדיר
 לצד אחד. לנקודה ידועה. תרחינה את הצד האחד מפני הצד השני.
 אבל מפלגת-העם תדאג לכלל כלו. לעיניה יופיע הכלל כדבר שלם.
 אין אצלה יוצא דופן. היא מתעסקת תמיד לפשט את העקמומיות.
 לעשות את העקיב למישור. היא דוחקת לפעמים צד אחד כלפי סנים
 ומבליטה צד שני כלפי חוץ. למען לא תשתנה צורתה. למען תשאר
 החזית ישרה וחוקה. ככן תוכלנה כל השדרות של העם להכנס לתוכה
 ולמצא בה את משאלות לבן ; בה תמצאנה את הנקודה. שסביבתה
 תוכלנה להתרכב. את האחווה הדרושה להן. את הקשר המהדק את
 כלן. בה תשלמנה זו את זו. בה בשעה. שהמפלגות האחרות תלחמנה
 זו בוו ואחת יכולה להבנות רק מתרבתה של השנית. תופיע מפלגת
 העם כבטויו של השלום הנצחי. אין בה מלחמת המעמדות. בית-
 קבול שלה נדוד. מקום יש בה לכל הורמים ותחת כנפיה תוכלנה
 לחסות כל השדרות. חברי הרעיון העממי פוורים ומפורים ככל שכבות
 העם. בנעוריו וזקניו. נשיו ופסו. כולם הם בבחינת מושבעים ועומדים ;
 זוהי אחת המדרנות הראשונות על סלם התפתחותו. לאט. לאט יתרחקו
 חלקים ידועים מעליו. לבקש להם דרכים אחרים ועל ידי זה קמות
 המפלגות האחרות. או תודעזענה אותן השכבות. העם יחדר לקיומו.
 יתאחד ויעמד הכן לשמור על כל היקר והקדוש לו — והתאחדותו
 תתבטא על ידי מפלגת העם. מפלגה זו תתחשב עם מחשבותיו
 רגשותיו. שאיפותיו ורצונו של העם. ימצא מסלות בלבו והעם יתיחש
 אליו כאמון ובבטחון.

היש גם בתוכנו מפלגת עם ? התשובה על שאלה
 זו היא חיובית. מפלגות עם היו לנו בכל הזמנים ובכל המקומות.
 אלא שאין פה המקום לפרטן והמעיון בהיסטוריה ימצאן.
 בומננו הוכנסו זרמים חדשים ורעיונות חדשים ללמחנה ישראל.
 מושנים חדשים והשקפות-עולם חדשות. רוחות חדשות התחילו מפעמות
 את הלבבות ועם רעיונה של הלוקת העבודה. קם גם הרעיון של
 הלוקת המעמדות והלוקת המפלגות. המפלגות בישראל אינן מקיפות
 את העם. כי אם חלק ידוע ממנו. ואנחנו רואים מפלגות של פועלים.
 מפלגות של צעירים. מפלגות. עממיות. שכל אחת מצמצמת בארבע
 אמותיה. דואגת לעצמה. בלי שים לב ליתר אברי נוג האומה. הופעה
 זו בריאה היא במדינה. אשר בראשה יעמוד בית מחוקקים. אשר שם
 יתאגרו לנגן אחר מוצק ושדם. אבל בישראל. בנודה. במקום שאין

הנוטה, מאובנת, שמקומה באווה מוויאום. מצודתם פרושה עבשו על שדה החנוך וגם פה יש לראות את התכסים הזה; רוצים הם בחדרים, תלמודי תורה ויישבות, כמו שהיו לפני ולא כמו שהיו צריכים להיות, כלומר גם מתאימים לרוח הזמן, תנאי המקום וצרכיהם. בתי החנוך אלה אינם ממלאים אפילו את התפקידים שהוטלו עליהם ואינם נחנים לחניניהם לא תורה ולא דרך ארץ; היהדות מתרחקת מהם. הניכיהם בועטים בהם ויוצאים, בלי מצא בהם ספק נפשם. המחזיקים בנושנות האלה לא יחפצו לראות, ששוחים הם נגד הורם, מוסדותיהם אינם יכולים לעמוד אפילו בפני רוח מצויה ורבים מחברי האגודה עצמה מקילים לעצמם, מה שמחמירים על אחרים ולא ישלחו את בניהם לבתי החנוך האלה.

התעוררה בחלק העם הזה ההכרה העצמית. נודע לו כחו הנסתר ורוצה להשתמש בו. שומעים כבר אותן המליצות הנפחות והסלצלות, שהוא רב סנין ורב בנין של העם ולו תאחה כל חתיכה הראויה להתכבד בה; אבל הכרתו זו לא הביאתו עדיין לידי סדר עניניו על פי תכנית מסוימה. אשר תתאים לחיי העם, לחוה ולצרכי זמנו. הכרה זו תתבטא על ידי א"סבלנות, דחיה בשתי ידיים, לבדתי הכיר פעולות אחרים, להסוג אחר במקום שאי אפשר לכופ הר כנינית, להסגר במסגרת צרה ומצומצמת, לרדוש סרוד ולבקש שלטנות. כל המעשים האלה הם נטיה לקצוניות, מפלנה כזאת אינה מפלנת עם. רק במורחי אנו רואים אוניברסליות, רוחב-לב, מקום למעמדות השונים שביהדות, שרנש עממיותם לא נפגם ורצונם בקיום היהדות ולפיכך, המורחי הוא מפלנת העם.

ש. ז. יעביץ.

חפזים

הכל יודעים, שהשלוש הנכתב ונתחם בוורואל לא היה שלום של התפשרות, כמו שהוכטח לנו בשעת שביחת הנשק שקדמה לו. אלא שלום אלמות ותקופות; כל תנאי השלוש הזה מפי הגבורה נאמרו, כלומר נצטוו מפי הנוצחים על המנוצחים, לכן נקבע בפאריו ועד קבוע של צבא עם המציבא פוש בראש ותפקידו להשגיח על השלוש בעין פקוחה ולהעמידו תחת אפטרופסת של בעלי הורוע. הלכך יש הרבה אפיקורסים, הכופרים בעיקר השלוש, ואומרים, שהוא רק אחיות עינים והכנה למלחמת העתיד. גם אנודת העמים, שנעשתה כעין פרסרת לברית השלוש, היא הבל שזור מחזי, נכון לבנותה בשם אנודת העמים או — יותר נכון — אנודת בלא עמים, מפני שלא נכנסו לתוכה רוב העמים, ואפילו עמו של יוצר האגודה נשאר בחוץ.

שלוש כזה — כמובן — אי אפשר שביא נופש ומרנוע לעמי אירופה הרצוצים, ובאמת מה נראה? — שהמלחמה הנרולה שרצה כצפרדע והולידה מלחמות קטנות וקטנות בין מדינה למדינה ואפילו בקרב המדינות פנימה עומדת המלחמה על סדר היום ומרובים הבל עם הכר; המפלגות הופשישיות תרכינה בארבה והמושל היחיד הוא — הרחוב, הרחוב נוד והממשלות מקיימות, הוא אדיר על הכל ובכדי למצוא חן בעיני הרחוב חונרות הממשלות סיגר של סוציאליזם ותוחכות חוטמן לכל תבשיל ער שאולו כל דתבשילים, ננכרת כל אכל מפי האזרחים; בימים כאלה מתראים לעינינו מחוות מוריים, אשר לא יאומנו כי יסופרו, ובכיו הם מעשים בכל יום ומתחדשים לבקרים עד שחדלנו מהתפלא עליהם.

יושב לו אדם על כסא נהמד בכית הקהה, היכיל מרווח, והמאורות האלקטרים מפיצים אור נונה על כל אשר מסביב; המשרתים עוברים ושבים ונושאים תופינים עם ספלים מלאים משקה, אנשים ונשים מלובשים לפי המודה האחרונה מנהיצים ומסורקים יוצאים ונכנסים... ופתאום הוי שואה ומשואה! כשוד משוה מתפרצים שופיים

מרכו, שיתרכו בו הכחות המפורים, יוכיר מצב כזה כאותו המשל על-דבר ריב האברים, שהאחד לא הפיץ לעוגי לשני וסופם היה חולשה והתנוות, ע"כ אין סלא שעם התהוותן של המפלגות האחרות, קם גם הרעיון של מפלגת-עם אמיתית.

ההסתדרות הציונית אינה באמת מפלגת-עם נמורה, היא יותר ממפלגת עם; היא תנועת עם. כל העם שאף לנקודה אחת: לארץ ועל ידי הציונות ע"ה הרבר בידו. ההסתדרות הציונית והקונגרס בראשה היא בבחינת מדינה, בקונגרס זה סמאספים הורמים השונים ושם יופיעו כנוף אחד שלם. רק ההסתדרות, מורחי היא היא שהשם מפלגת עם הולמה, לה יש כל אותן הסגולות והאיכויות הראויות למפלגת עם; שאיפתה העקרית היא קיום העם וקנינו הרוחנים; ולכן נכללו בתכניתה כל אותם הרברים המחזיקים את העם וקיומו: יקרה היא בעיניה הדת, הלאומיות, המסורת ומתעסקת בכלכלה, בחנוך, במדיניות, בצרכי צבור וביתר המקצועות והענפים הנוגעים לחיי האומה. הכל באותה מדה, שהשעה צריכה לכך, היא איננה מתכווצת במסגרת צרה, שמתוכה לא תזוו, אך גם הופעות פתאמיות ומעברות באופן מהפכה אין בה, היא לא באה ליצור את ההסתוריה בחוץ יד, כיאם נתנת לה להתפתח בדרך טבעי. עומדת היא על-ידי השתלשלות המעשים ההדרגית ומתחשבת עם כל מי שעבד לשובת העם, מן הראשון בנביאים עד המנהיג האחרון, דבריהם יקרים לה ומעשיהם נכבדים וחשובים בעיניה, היא אינה מצוה ואינה מסקדת, ואינה כופסת הר כנינית ומצטיינת בסבלנות, ומשום שמפלגת עם אוהבת את השלמות, וההצאיות אינה מקבילה לרוחה, הוכחה גם ההסתדרות המורחי בכל מקום שפגשה בחצאיות להברר וללכת בדרכה היא, מעין זה ראינו בשעה שנוסדה הנסמיה העברית בארץ ישראל וכבוד משקלה הכריע לצד הלאומיות לכד בלי צד הדת, יסדה ההסתדרות המורחי את בית הספר תחכמוני, שבו חוננו התלמידים ברוח הדתי והלאומי כאחד. וכן הוא בדבר ההסתדרות החלוצי, בשעה שחבריו טרימים על גם רק את הלאומיות, מיסד המורחי בכל מקום קבוצות חלוצי מורחי, למען הבליו גם את הדתיות וכן נאלצה ההסתדרות המורחי לפתור את שאלת החנוך עליפי דרכה היא. כשרבו בתי-הספר העברים והתחילו נותנים לחניניהם השכלה עברית ולא חנוך עברי, כמסודות אחרים, למשל, הקרן הקיימת, קרן היסוד, משרדי ארץ ישראל וככל מקום שאין שתי הקצוות נפגשות, ונתקלות זו בזו, הולך המורחי יד ביד עם מפלגות אחרות; הבל כיאות למפלגת עם, כי המורחי לא לא בא להרש, לא להוסיף ולא לרע, כי אם להשאר נאמן לעבר ולקשרו אל ההוה וללכת בלב סמוך ובטוח לקראת העתיד, בלי לעצור בכל זאת בעד ההתפתחות הטבעית.

התנועה הציונית, אם כי הצטמצמה כחונים ידועים ורק חלק ידוע דגל בשמה, עם כל זה הכניסה תסיסה בין כל שדרות העם ושלטלתה טלולה חזקה, ואותו החלק הנודל מן העם, היהודים החרדים, שעמדו מרחוק, בראותם את הנעשה סביבותיהם, נסחפו סוף כל סוף עם הורם ורוח שר התאחדות והסתדרות לבשה את כלם והתאגדו גם הם לאנודות, אנודות: אהדות ישראל, ישוב ארץ ישראל, אנודת ישראל, שרומי אמוני ישראל, הראשונות התערבו במורחי ושאי ואני עומדות עדיין ברשות עצמה, הופעה זו משמחת, כשהחלקים האלה, אשר הביטו בשויון-נפש, איך מלאכתך נעשית על ידי אחרים, חדרו מטנחתם ולקחו את גורלם בידם הם, אך האפשר לבנות את האגודה הזאת בשם מפלגת עם? אמנם נקדלו חבריה לעמוד על נפשם ובראותם שהקרקע נשמטת מתחת רגליהם, יחפצו להחזיק מעמד בכל מאמצי כחותיהם; אך האמצעים, שהם משתמשים בהם, מראים בעליל, שאינם מלומדי מלחמה, פוליטיקתם היא זו של בתהיענה ואין באנודתם סימני מפלגת עם, הם אינם שמים לב למציאות והספם לעכב את דרך ההתפתחות לעתיד, להחזיק את היהדות כמו שמצאוה לפניהם עתה ומשתדלים להחזיקה בצורה זו; רוצים הם ביהדות

מטפל בכשר גם כלילה כשאין המשניה עומד על גבו. ומי זה ערב בעדו שלא יחליף כשר במרסה. וראש הח' תוה"ד העיד. שהוא יודע שעוד שני קצבים מורים בעצמם. שמכרו כשר לא כשר כדן. ובכ"ז אין מנלים הדבר כרבים ואין עושים שאלת חכם על נשדות הקצבים וכלי קניהם. חודה היתה בעיני רבים גבשלים בכשר נ"ס והחברה תומכי הדת מחזיקה את הדבר בסוד. — אך בסוף נפתח ה"לי החידה. אין סה ענין חזוק הדת כלל. סה ענין אחר לגמרי. מאתו הפרנוד נורע לי. כי כל עיקרה של החברה הקדושה ואספותיה נועדו לשם סולשיקה ועסקי ממון ותחת מסוה יראת שמים הם נותנים עניהם בממון. הם עוסקים במכירת הרבנות וכמנני פרנסי צבור חדשים בעירנו. שזה כמה שנים שאין לה רב אביד ועכשו נודמנו קנדימים בעלי בים. וכאשר הריחו הצעקנים ריח כסף. עמדו ויסדו חברה. להשניח שלא יתקבל רב הראוי ע"ס תורתו והכמתו ונמוסו. אלא מי שישלם היטב ליחודים. ולא יתמנה לפרנס מי שראוי לאותה איצטלא. אלא מי שהחברה תמלא ידו. והקצבים יעשו בטוב בעיניהם. המשניחים הם למראית עין והילדים ילכו בטל בחוצות קריה ולכבד שימלאו סלוגי ואלמוני אח כ"סיהם.

שרגא שלעפריג.

מו'שצ'יסקה. על קהלתנו שרייה זה כמה וכמה עשרות כשנים קלה (מי יודע מאיזה צדיק או רשע). שלא תספק בה המחלוקת ע"ד הרבנות. והמחלוקת, שדרשה כבר קרבנות של נפשות הרבה מאד ויש אימרים שגם ענייתה של עירנו היא תולדתה. אינה פוסקה. עכשו תחלקה אש המחלוקת בין הרב ובין ראש הקהל. לא המלחמה הארוכה ולא המהפכה המדינית וכל הבא בנלצן סעלו איזה שגוי בזה. הקטמות נעשו כבר לחובה דתית מפני ההרגל ואמנם גם הרב וגם הפרנס פוענים טענותיהם בשם התורה ותחת מסיה של קדושה. וכאמת לשניהם אין תכנית ומטרה. מפני שאינם בעלי השקפת-עולם מסוימת והעדה עומדת ביניהם נבוכה. מבלי לדעת אנה לנסות. אנו יכולים דק להתעצב על הרקבון של חיי צבורנו. אבל חסרי יכולת והשפעה אנו לשנות את המצב. לבנו ידאב. שישני הצדדים מחללים כבוד התורה בעשותם אותה לכלי שרת לתכסיס סולשיקה. מפורדים הם כחחינו בשעה שנהוצה לנו אחדות מצקה. אל קהל החרדים אנו קוראים: אל תלכו כצאן תועה אחרי רועים סתעים. סקחו עיניכם ועשו קץ למעשי תעתועים אלה.

הסוקה.

בפולין.

הממשלה ובראשה המניסטר לסינינג סטש'שקובסקי שוקדה באמת לסדר מעתה את היחס ליהודים באופן שירנישו המה את עצמם באורחי המדינה. שמוסדי המדינה והממונים עליהם משמשים גם לפונתם ולתועלתם ולא לרעתם. כמו שהיה נהוג בימי הלחץ. הועדה של ארבעה מניסטרים. שנקבעה לעיין בשאלת היהודים ולבקש לה סתרון בקרוב. כבר נמרה עבודתה העיקרית. ובערב 4 לחיז נועדו אל ישיבת הועדה הנ"ל באיכ"ח כל מסלנות היהודים. באו מן הציונים ד"ר טהאן. מן המורחים פארבשטיין. מפיצ ד"ר שיפר. משאי קירשכרן. מן העממיים נח פריצ'וקי ועליהם נוסף עוד ד"ר אלפרד גוסיג מברדין המתווך בכבר הפיוס (עסק בלי מתווך בסולין היכי דמי ו). ראוי להתבונן. כי מף המתבוללים לא נועד שום אדם; מזה נראה ברור. שניטה כבר הממשלה להכיר רק את ביב המסלנות הלאומיות למדברים בשם האומה היהודית. כי להם לבד יש דרישות חיוביות. מה שאין בן המתבוללים. המתחיסים אל היהדות וק באוסן שליצי ואין להם מה לדרוש. מי לא יזכור. שעד כה נחשבו רק היהודים המתבוללים דוקא לביב העם היהודי ורק עמהם באו השלטונים השונים בכרים בעניני היהודים. — ד"ר גוסיג הציע את דרישות היהודים

מזוינים לפנים היכל המוקדש למנוחה ושעשועים ומפשיטים את הנכבדים האורחים ערומים כיום הולדם ומתפשים אצלם אפילו בבית הסתרים ומחרימים כל הונם. בין בכסף ושטרות ובין בזהב ואננים טובות. הכל כאשר לכל עד בלי השאיר להם אפילו על מזון סעודה אחת. צעקת השודדים תעלה השמימה ורבים מהם רצים ליודעי דת. לקבול. אך לשוא עמלו המומחים למצוא סמך לחפוש זה בחוקי המדינה ולכנסו על איזה חק מחקי האורחים. למרות כל נייעם לא עלתה בידם למצוא אפילו רמו קף לאיסור נשיאת ממון בכיס. מתחלה סברו. שהחפוש הוא משום. הגנת המעוטים הנכתב בכרית השלום. כלומר מפני שהמעוטים. שהם בעלי הממון שרויים בחזקת סבנה. ע"כ מן החברה להגן עליהם בסני הממון ולהרוק את כ"סיהם. בכדי להרחיק מעליהם את הסוגרומים. אולם מיד נוכחו. שהסברה הלואת קלושה מעט... אז עלתה על מחשבתם העובדה שנעשו ההחרמות רק במקומות שהיהודים מתבנסים שם ודרשו סמיכות הפרשיות. בינה ובין הנאומים שנאמו גדולי הענדיציה ע"ד הוואלטא העלובה; בנאומים אלו הרנישו. שהוואלטא נרדת ע"י האויבים. הרוצים לאבדה עם המדינה ביחד ולפני שהאויבים הם היהודים. ואין לך נשק גדול מן הממון. ע"כ צריך להוציא הנשק מיד האויבים. כלומר לנצל הכסף מכיסם. ואין בזה משום גול. אלא להפך משום תקון המדינה. הסלצ'וואי ראה מעשה ופסק הלכה. שכל אדם. שנמצא ממון בכיסו. אם אינו מפקידי הממשלה. הרי זה שפקולנט' ויורדין עמו עד להייו.

כך הוא-מראהו של השלום וה פריו. לע"ע נאמר להחזיק מעות בכיס; לא יארכו הימים ויאסרו גם להסתכל בצורתא רוז"י; עוד מעט ויגורו גם על הרבור. ולכסוף יאסרו לנו גם ההרהור והחלים בעסקי ממון. ואם יחלום אדם. שונה הון רב בגורל יושם במאסר וכשיגיע המצב לידי כך. אי מונסחני. שיבוא לעולם השלום והגאולה מכל הצרות. מפני שהשכל מכריח. שאם לא תבוא נאולה זו משתכלה פרופה מן הכיס. אז ב ש ת ב א תבא כשיוכלו הרהורי פרושה מן המות.

יהודה כהן.

מדינה ומדינה ומקריה.

בפולין הכמנה

מרפש הקהלות.

ירסלוב. למראה הרעש. שקם בווארשא עקב מכירת בשר סוסים בתור כשר. נתעוררתי לחטט קצת ברפש קהלתנו. שגם בה קרה מעשה דומה. שמכר קצב בשר בלתי מנוקר ליהודים והכשיץ את הרבים וכאשר נודע הרב קנסהו הבידץ בעונש מנוהך וגם הקצב עצמו היה בין השוחקים על יראת הבידץ לעשו עונש מורגש יותר. בשלוש פטרות נרות. בקנס כזה שוה לקצב עברין למכור גם להבא בשר נבלות ולהקריב קרבן נרות. לכפר עונו. אך האמת נתנה להניה. שקהלתנו החסידה והצנועה לא הסתפקה בזה. ישנה סה חברה. תומכי הדת. שנדרמה זמן רב שנת צדיקים ולא נראה פעלה. פתאום התעוררה משנתה ותקנה תקונים אחדים כחנך. בנרתיך (במחילה) ובאיטלו. התקון כחנך לא עלה בידה. כי סדרה הדרים הרשים ע"פ רוחה ובררה בין המלמדים. בהרהרן בכשרים בעיניה ואתהנשארם עזבה לכסן ולמחסור. ובסוף בטלו החדרים והתלמידים סוככים בחוצות ללא תורה ולא דרך-אריץ. לתקן הכשרות מנתה החברה משניחים-על האיטלו והטילה את משאם כמובן על הקונים. שיוסיפו על כל ליטרא בשר חמשה מרקים. אך מה הועילו בתקנתם. הרי הקצב ההשוד

קלמן וועבער לאמר: המניסטר האנגלי למלחמה פרסם ביום 8 בפברואר מאמר, שבו הוא אומר, שבכדי לעשות קץ להשתתפות היהודים בבולשיביסמוס, נחוץ ליסד קבוץ יהודי מדיני בסלשתינה. על זה מעיר התזכיר של הרב, כי הבולשיביסמוס הוא תולדת המלחמה ואלמדי היתה המלחמה נמשכת עוד שנים — שלש שנים היה כל העולם האירופי נהסך לבולשיבי. ואם הקדימו היהודים לתפוש בבולשיביסמוס, הרי זה לסי שסבלו מן המלחמה יותר מאחרים ושנית לפי שהם מצטיינים בהרגשה יתרה, לפיכך כל רשעה ועולה מעוררת מחאה עזה ועמוקה בנפש היהודית. וכל האומר לתקן את היהודים ולהסיר מלבם את הבולשיביסמוס ע"י קבוץ מדיני בא"י צריך לכונן את הקבוץ היהודי על יסוד התורה והאמונה, כי עיקר הבולשיביסמוס הוא כפירה, הלכך מפילים יהודי סלובקיה החרדים תחנתם לפני המניסטר האנגלי למלחמה, שיפעל בכל כחו על אגודת העמים ברוח הציוני. אגודת ישראל תוכר בתור כאת כחה של כל היהדות החרדה שבעולם וררישותיה בנוגע ליישוב החדש בא"י תתקבלנה, כי צורקות הן, בסוף מסיים התזכיר, כי יסוד צבור יהודי בסלשתינה לא על יסוד המסורה היהודית הוא לא רק טעות, אלא גם שטות, כי בו לא יושע העולם הכללי ולא העולם היהודי.

באוסטריה.

הווענער מאָרגענצייטונג פרסם את פרטי המשא ומתן של ישיבת מועצת אגודת העמים בנידון הפליטים של יהודי גליציה היושבים בווינא. המניסטר האנגלי כלספר היה היושב בראש המועצה, שהשתתפו בה בי"ב אוסטריה ובי"ב פולין (שמעון אישכנזי) ובאו לידי פשר בתנאים האלה: (א) אין רשות לממשלת אוסטריה לנרש את יהודי פולין, שהשתמשו בזכות הברירה ע"פ החוזה הורזאלי ונעשו לאזרחי אוסטריה או הם משתדלים כבר להתקבל בתור אזרחים; (ב) יהודים שיש להם רשיון לגור באוסטריה; (ג) בתולים, זקנים, תלמידים מתלמדים והעוסקים בעבודה סוריה מכשיתה ממשלת אוסטריה, שתבחון כל מקרה לבדו ותחונן את אשר תחונן, ולעומת זה הבטיח בי"ב פולין, שכל היהודים, שיש לאוסטריה הזכות להרחיק מתוך נבולה, תקבלם פולין ולא תעכב העברתם. 15 אסף יהודים גליציים רכשו להם בזה זכות לגור בווינא. מועצת אגודת העמים הוסיפה עוד הנאי אחד, שאין אוסטריה יכולה לנרש יהודים, שמקומות מושבם הגליציים חרבו במלחמה. על ממשלת פולין להניש לאוסטריה רשימת המקומות ההם להצילם מן הגרוש. לפיז רק על פליטים מעטים תחל גזירת הגרוש. ליום 11—13 לחיז נועד בווינא קונגרס של אנשישמים מכל הארצות.

בארץ ישראל.

את זה לעומת זה עשה... נגד החלטות מנהיגי הערבים באספות היסה ושכמ, שקראו תגר על יסוד מדינה יהודית בא"י, נשלחים עתה מכתבי הסכמה ממנהיגים ערבים אחרים מגליציה וירושלם ותכרוך ובאר שבע אל נציב המדינה, שבהם הנם מביעים מחאתם נגד המקטרינים בצפון הארץ, כי ישוב יהודי יהיה רק לברכה לערבים ולתחתית הארץ. המשורר הערבי אל-ראצאפי חבר שיר תהלה לכבוד הנציב היהודי. שומני היהודים הכריזו עליו, שהוא בוגד. על חיף הים התיכון, באטליה, כבר חללו התפירות, להוציא מלה, בזה ימצאו קין משפחות יהודית עבודה קבועה. — כבר החלה העבודה גם בבית חרושת הרהיטים החדש. הכלים יהיו בולג לפי הערך כפי מחירם של הסחורה המובאה מאירופה. בירושלם נפתחה ישיבת 71 סנהדרין, שעליהם לקבוע בית-דין עליון של שמונה רבנים, ד' ספרדים וד' אישכנזים ובראשם שני אנבי

בשם כל המפלגות: (א) דתת זכות אוטונומיה דקהלות; (ב) לבטל כל הגבלות זכויות האזרחים היהודים, שנשארו עוד בגליציה הנבול מימי רוסיה; (ג) לתקן את חוק שביתת יום ראשון, שיוכלו היהודים שאתה, שלא יצטרכו לשבות שבת ארוכה של 64 שעה; (ד) לקבוע במניספריום סקיד מיוחד לעניני היהודים. אחרי וכוה מסורת הוחלט, שיערכו בי"ב היהודים את כל דרישותיהם ויציעון בישיבה הבאה והממשלה תברור מהן את מה שאפשר לה לקיים.

ציר הסיים הרב רמ"א הלפרין משתדל אצל הממשלה בשביר עשרת אלפי יהודים מפליטי גליציה, שנשארו עוד בהגר אחרי כל הגרושים וכיחוד בבדרססט. הממשלה האונגרית דוחקתם לשוב אל ארץ ארצם, אבל הקונסול הפולני אינו רוצה לקיים את תעודות-מסעם אלא על מנת שיעלו לארץ ישראל ולפי שאין ביכחם לנסוע לא"י וגם השלטון האנגלי לא יתנם להכנס, רוצה הממשלה האונגרית לכלאם כשבוני מלחמה ולכלכלם בלחם צר ובמים לחץ. היהודים ההם הנם בצרה גדולה. הרב שאל את הממשלה: אם מסכים הקונסול, הפולני לקיים תעודותיהם לארץ ישראל, איך הרי הוא הושבם לאורח פולין ואיזו זכות יש לו לאסור עליהם לשוב אל ארצם? הדבר יורע ע"י סגן המניסטר דומבסקי לטובת היהודים.

שלטון הקהל בווארשא החליט למנות את ד"ר שיא פווננסקי שהוא אחד מגדולי חכמי ישראל בדורנו, תיח גודל ונאמן לכל קדשי עמנו, לאחד מרבני העדה, כמו ד"ר טהאן בקראקא וד"ר גוטמן בלבוב וד"ר ברודא בלודו. עד עתה היה רק רב ביהביני של הנאורים. על זה קם רעש של מחאה בתוך החרדים והם נכונים למלחמה, כאלו פגע באישון עינם ומפרוים כדרכם תמיד בקריאת תגר עד כדי לעשות עצמם לשחוק בכל העולם, בפיהם נהפך הדבר, שכופים אותם לשמד וכדומה. הרהיץ מראדוימין השוהה בווארשא, קנה באטלויס החשודים את הבשר והנקנינים, שהיו מצויים שם בתערובת בשר סוסים והביאם אל הצרה, שם יצקו עליהם נפט והבעירום באש, כדי שלא יכשיר בהם את הרבים.

כאשר היה המניסטר הפולני לעניני החוץ הנסיך ססייהא בלנדון, התיצבה לפניו מלאכות של יהודי פולין הדרים באנגליה ובקשן ממנו לעמוד, שימהרו בסולין לפתור את שגלית היהודים לטובה, כי ננסת ישראל בכל העולם מיהלה לזה, המניסטר ענה, כי אמנם ממשלתו שוקדה לסדר את עניני היהודים לטובתם במקדם האפשרי, אלא שיש לקבול על הזרם החדש של פליטים יהודים מרוסיה ומאוקראינה, שאמנם מצאו מחסה בפולין, אבל אין פולין יודעת מה לעשות בהם, כי לגור בפולין אין באמת אפשרות, כי בפולין יחסרו להם ומלבוש ודיה גם לאזרחים הקבועים וכל המדינות האחרות סגורות בעדם.

בעקבות השערוריה של עשית נקניקים כשרים מבשר נבלות סומים בווארשא נודע, כי התגרנית הוה גרינברג קנתה עופות שנטרפו ומכרתם לפסעדות יהודיות, ווה אינה התגרנית הראשונה, שנתפשה בעון הוה.

בליטא.

דמניסטר היהודי לעניני היהודים בליטא הקובנאית ד"ר סולוביישישק דרש מאת הממשלה, לחלק גם ליהודים אשר בערים לחקקות אדמה לנסוע נני עצים וננות יק סמוך לערים, אם יחפצו לעבוד את האדמה גם להקציע להם קרקעות לבנין בתים. הממשלה הבטיחה לעשות כן וגם לבטל את החוק הרומי, האוסר למכור קרקע יהודי מחוץ לערים.

בסלובקיה.

הלשכה של אגודת הקהלות בסלובקיה הגישה תזכיר אל המניסטר האנגלי למלחמה (?) ע"י ראש האגודה הרב הכולר ר'

המה ע"ס דעת השמאליים. חוק, שנדחה סאת הסינאט, אם יסכים לו הסיים שנית אפילו ברוב דעות פשוט. נעשה לחוק בעל כרחו של הסינאט. גם ע"ד המעומים הדתים קבעה. הועדה, שהם יתנהגו ע"פ חוק מיוחד כל זמן שאין מעשיהם חותרים את חוקי המדינה. המעשים ע"ד זכות הסינאט לשמש בתור ביד עליון וע"ד נשיא המדינה, שעליו להיות פולני-קתולי נמחקו. — המניסטר האשכנזי לעניני החיץ סימינס עמד בדרכו ולא קבל את תנאי הממשלות וצרפת גם היא קיימה את העונש. היא ובלגיה ככשו ערי החרושת שבמערב ואנגליה הנישה ספינות מלחמתה אל ערי החוף ושרי ספים נקבעו בין אשכנז ובין הנפות הנכבשות. לנבות מכס רב מכל סחורה העוברת. אשכנז נמצאת במצור כמו בשנות המלחמה.

זושיא בעק.

מוקדש ליפה סירק.

ואורי - הצדק אתה...

(סוף)

הוא עובר על פני המקולץ. כלב גדול עומד לו שם ומחפש באשפה. הוא מצא עצסולועם אותה. וחה מעט דעתו עליו מן המאורע. שאך זה עבר עליו, ורקע ברנלו למען הבעית את הכלב. התרחק הכלב לצד השני בנהימה חרישית ואת בלעו לא הוציא מפיו.

הוא עבר כבר את הרחובות הראשיים, אשר פה ושם היה סאיר איזה פנס בודד, ונכנס אל רחוב הצר, המוביל אל התחנה. בינתים התגלה הירח והאיר על פני הארץ, ובכל זאת שוררת פה אפלה. הכתים הנבונים, העומדים איש לעומת רעהו, מאפילים את הדרך הצרה הנמשכה מביניהם. מלפניו, באיזה טרחק מתוך אפולוית הליט מרפרפת לעומתו נקודה מזהירה, מתגודדת היא לנגד עיניו וקרני אור לה. זהו הפנס העומד בצר הדרך. הוא נזכר, שעל כלונס הפנס הזה תלו האוסטריום מרנל אחד. הוא היה נוכח או בהוציאם את הדבר הזה לפעולה, ועבר עכשו לסניו בדמיונו המחזה המנוחך, שראה אז; הנידן לגרום התנפל או לגילי הפקיד והתחנן שיהן לו תגינה, אך בראותו שהפקיד נתן צו לחיץ להחיש את מעשהו, וחסד לא נתן לו, קם הנידן מעל פני הארץ ונער את האבק מעל בנדיו...

ככה הוא בחיים — כהרהר הוא עתה — דוקא בשעה ועם, ברנע רציני, נבלט ונתגלה הצד המנוחך לעינים. היו סרניקומיות שבחיים!...

מביט הוא אל הנקודה המזהירה והמרפרפת באויר, ונדמה לו שזאת היא נשמת החלוי, התועה בחשכת הלילה, נשמה ערפלאות המבקשת מקום מנוחתה... — את נופה, שגלקח ממנה בחוקת היד... הוא גפחד מהרעיון הזה ומסיה את דעתו ממנו. אבל הרעיון הולך ומתחזק במחו נגר רצונו — למה תלווה? מועזו תרעיון וסי יודע אם לא על יסוד איזו דבה הקלושה מן האויר. על יד הפנס המאיר עבר איש ונראה לאורו שלמה נבעת, אולי משישט הוא, התלוי בעצמו? ואפשר זאת הוא שדרו של אותה הנשמה המשושטת הנה והנה ואין לה מנוחה עולמית...

משש כמו אשה אני — מנרש הוא את הרהוריו המורדים. ההולך נבלע תיכף בים החושך; רק מקול צעדיו שנשמעו, הכיר שלמה, שהוא הג'ק וקרוב אליו.

שלמה אחו בהמצאתו: פוסע הוא בעזו על המדרכה. קול הרן של ססיעותיו הכבדות והעמומות נשמעו והתגלגלו ברחוב הריק והשקט.

— עמוד 1 מי אתה? 1 הרעים לעומתו קול גם. צמרמת עכרה

אחד ספרדי ואחד אשכנזי. תעודת ביה"ד העליון היא להכריע בכל הענינים הדתיים הכרעה אחרונה. הישיבה נפתחה ע"י הנציב מר הרברט סמואל והעוננים האנגלים מפלינים במאורע הזה, שהוא לפי דבריהם המאורע החשוב בירושלם בכל מה שקרה שם מיום בטול הסנהדרין. המייסס' סדמהו לכנסת הגדולה של עזרא ונחמיה, וכן שר העיר ירושלם וראש לשכת המשפטים של הנציב היהודי "מר בנטוויטש הפלינו מאד בערך המוסד בפתיחתם. הסנהדרין החליטו, להביע תודה לראשי הציונים על עמלם הפוליטי ולחייב את כל ישראל להתנדב לקרן היסוד, בראש ישוב גם הרהיג קוק מאני. מפני מקרי השוד, שקרו בגליל התחתון סמוך לטבריה ע"י ערבים נדחים, המתהבאים בהרים, אין אכרי היהודים ביבנאל יוצאים השדה בלי נשק. ידם אחת אחזה במחרשה והשניה בקנה רובה. פועלי הגליל התחתון הווה התנדבו לנטוע עצים על שטח אדמה גדול בין בתניה ובין יבנאל על שם הגליל העליון.

השבוע בכל העולם.

המניסטר הפולני לפינגן דורש מאת הסיים, להסכים להדפיס עוד שטרי ממון על עשרים מיליארדי מארק. בזה תעלה מכסת הסכום של שטרותינו לע"ה מיליארדים. היוקר יאמיר אפוא עוד יותר. — המניסטר הפולני למלחמה המעיט מאד את פקידיו ועוזריו, כראוי לתקופת השלום. — בסכסוך שבין פולין וליטא דברר ווילנא אין עוד תקוה לפיוס, כי הפולנים בכנחונם בצדקתם אינם רוצים לעזב את ווילנא אפילו לפי שעה ובאופן זה אי אפשר יהיה למועצת העם לדון בדבר. וצירי הממשלות אצים להחפשו והפשר רחוק כל-כך. — בערי אטליה הצפונית מתחוללה תנועת מרידה ושכיחת פועלים, היו פולמוסים בין צבא ופועלים ונפלו חללים בחוצות. — מכת חוסר עבודה ומישבר כלכלי נגעה גם בפולין, בלודו נשארו כבר אלפי פועלים בלי משכורת, כי נגעלו בתי-חרושת או צמצמו הרבה את פעולהם. — בסוריה הצרפתית מתכוננה מרידה חדשה, שמרכזה בעיר מען בארץ בנייעמן. הערבים מקימים גדודי צבא וממשלה זמנית ומחכים לתוצאות הועידה הלנדונות, שעליה לקבוע סדרי מדינות המזרח ואם לא ישיגו הערבים את מבוקשם בוועידה, יצאו ביד רמה נגד צרפת, כבר השחיתו את מסלת הברזל, העוברת מדמשק למכה, למען יקשה לצרפתים להעביר את צבאותם. — ישיבות המועצה של אגודת העמים בפאריז נמרו אחרי עשותה פשר בין אוסטריה ובין פולין בדבר פליטי היהודים ואחרי השניתה את דבר משפט העם בוילנא על-דבר שייכות ליטא התיכונה. פליביסציט לא יהיה, אלא כיכ פולן וביכ ליטא וביכ אגודת העמים ידונו בדבר עד שיתפשרו הצדדים. — הנשיא החדש של ארצות הכרית כאמריקה ווארען ני הרדינג הניד בתכנית עבודתה, כי אמריקה לא תתערב בסכסוכי העולם החדש ולא תתחבר לשום אגודה פוליטית, אלא תפעל בכל השפעתה לפריקת הנשק ולשדום מתמיד בין העמים ולמעשי צדק ויושר בכל העולם. — הפרסים פוקו מעליהם עול הרוסים הבולשיביקים ויסרו ממשלה חדשה, להעמיד את פים ברשות עצמה לנמרי. — בקרן צפונית מערבית שר חינא התחולל רעד האדמה עצום מאד, שגרם חרבן כביר, שכמוהו מעטים בכל תולדות העולם. ששה ימים נעשה האדמה בשטח של 40 אלף מיל מרובעים. ערים וכפרים נהפכו למעי מפלה או נבלעו בפי הארץ, שנפער כשאול. אלפי בני אדם נקברו חיים תחת המשוואות או נפלו תהומה כאשר פצתה האדמה את פיה. רבבות משפחות נשארו בחוסר כל ומחו ברעב, כי מפני בקיעי הארץ אין דרך לעבוד ולהביא אוכל. — הועדה הממנה על שנוי נוסח החוקים היסודיים בסיים הפולני נמרה עבודתה ושנויה

בנפול. שריטת נפרור נשמעה. האיש הנגש העלה אור. לפניו עמד שומר הלילה. השומר העיף עין על חבילתו ושאל על תעודתו. טוב, נהם השומר בקולו הנם, בהשיבו לו כחזרה את תעודתו. — אבל מדוע הנך צועד בקול? רוקע אתה ברגליך כיוצא למחול ומפריע בזה את מנוחת האזרחים?

— לא ידעתי שאסור — ענהו שלמה בענוה. — הוזהר!

בשהרגיש שלמה שהשומר הוא כבר מאחוריו שאף רוח. הוא האזין לקול צעדיו. על ידיהם הכיר שהוא מתרחק ממנו. ליתר הבטחון הביט מאחוריו. המונת השומר נבלעד בנוש האפולדי אי אפשר היה לו למצא אותו. רק את להב הנשק שמעל שכמו ראה במרחק המתנוצץ באפלה. שלמה הגיע כבר אל הפנס. מפה אל התחנה עוד לו כעשרים צעדים. נוטה הוא הצדה ובית התחנה מלפניו. החלונות מוארים והמיר הרישית כמו זמזום הדבורים מתפרצת החוצה ומגיעה לאוזניו. הוא בא אל תוכה. האורם ממולא חיילים עוברי אורח. נשלחו מכטי זעם אליו. לועגים לו. בפעם אחרת היה מתמלא כעס למראה העלבון. אבל היום, המשכיר בעת ההיא ירם...

טוב, שישוטים עזמדים על משמרתם. לפחות הנהו בטוח בחיים קנה לו כרסיס־נסיעה ופרש לו לקרן זוית. אחרי רגעים אחרים נכנס הממונה והכריז את בוא המסע. קם רעש בין הנוסעים. הכל נושלים את הצרורות ומתכוננים לצאת אל הפרוריה. שריקת הקטר שבא. נשמעה. הרכבת עמדה והקרונות נקשו זו בזו. הרלת אל הרחבה נפתחה וורם אנשים התפרץ החוצה. האי הקרונות אינם מוארים. שלמה מתבולל בין ההמון. קופץ הוא לתוך קרון הרכבת. אין מטוס פנוי. הוא נדחק ונכנס. חושך מסביב. שלמה מביט ומכחין את היושבים פנימה; כלום צבע אפור. ולאחרים מתנוצצים הכפתורים. בזה הכירם, שהם היילים. הוא צמצם את עצמו. התכוין לתוך פנה. שלא ירגישו את ישותו. אבל מיד קם שאון. הם הרגישו כאורהם והתיעצו מה לעשות בו. שלמה ראה שנצל בפנה. ורצה לעזוב את הקרון בעוד מועד. אבל שכניו אלה אינם עצלים ואינם טומנים את ידיהם בצלחתם. היתכן, וינה צלויה נפלה לתוך פיהם והם לא יהנו ממנה? ואלה יודעים מה לעשות ואינם מחמיצים אף רגע. אחר ציבט באזנו. השני תולש את שער זקנו. והשלישי מצית פסת ניר ומשליחו בעודו בלהב על פניו. נהרכו שערות זקנו. הוא צועק, ומתחנן לפניו. אבל הם מתענגים בזה ומתעללים בו עוד יותר. הוא בוכה ומבקש רחמים והם צוחקים צחוק פראי...

והרכבת עדיין אלא נעתקה ממקומה. שלמה מתחלין מידהו והוא כבר אצל רלת התא. ובחוקי, לפני מכוו פתח התא, התאספה כנופיית אנשי צבא, ואינם נותנים לו לצאת. וכאשר אך יוציא את ראשו החוצה מיד תמטנה על ראשו מהלומות. שלמה רואה, שהלומה הולך ומתקדם. הולך ומתהרהר לעיניו במציאות, אם גם לא בדיוק. חלשה דעתו. אבל האין אפשר? מתנגד לזה שכלו הקר. אבל הלא המציאות טופחת על פניו. — טוען קול אחר בקרבו.

לפתע נשמעה שריקה. ראש התחנה נתן אות. שהרכבת תעזוב את התחנה. ואז ככה יאוש אחרון קפיץ שלמה מעל מעלות הקרון. כדחפה פתאומית דפיל שני חיילים איצה ונמלט. בא אל התחנה ואין שומר. והחיילים רודפים אחריו. הוא נם החוצה והם אהריו והוא רץ ורץ ברחובות האפלים. הפנה את ראשו לאחוריו וראה שרודפיו נבלעו בתוך החשכה.

— לו פגש בשומר — חושב הוא ברצו — כי אז ידע מה שעליו לעשות. והנה מרחוק מתנוצץ להב. שומר הולך שם. טוב את הכל יניד לו, את הכל, לחינו התנכלו. הדקוהו ופצעוהו חנם... הוא יתפשם, אל בית הסוהר יובילם... האם דני הים וכוזבים נחשבים, אנו? והוא רץ לקראתו בשמחה. מתירא הוא, שמא יחמיץ את הרגע שכתוך כך יעלמו.

מה זה? — התקומם למה — האם כך צריכים להתנהג עם אזרחים נאמנים? האם זאת הוא היושר לשלול מאלה את חופש הרבוה, את ההצטרקות. הלא גם לפושע שנפושעים נותנים הרשות ללמד זכות על עצמו. ואני לא ננבתי ולא כצחתי נפש, אררובא בוא אל התחנה ונכח... בוא, אם הפץ צרק אתה!

— דום צפורי, הנה דבריך ליהורגים שלך... הע, התשמע? ליהודיך הגוכלים, מצאתך בורח ועלי החובה לעצרך ולשים אותך בכלא. הנך שמוע? דך!

— אבל — התחנן שלמה בראותו שכלתה אליו הרעה.

— אין... אבל... נש הלאה, שלשה צעדים — התשמע? שלשה צעדים מלפני, ואם לאו — רעש הנשק בהורידו אותו מכתפו נשמע. הלהב התנוצץ והבריך לפני עיני שלמה. נחפו שלמה ברטט והלך לפניו.

בבוקר הוציאו את שלמה לחפשו. בהכירם שהוא אזרח נאמן מיושבי העיר. ובכל זאת הטיל עליו השופט קנס כאמרו, שלפי דברי השומר, כאשר ברח בלילה הקים קול שאון והפריע בזה את מנוחת האזרחים...

וכששב שלמה הביתה קרמתו אשתו בפנים זעומים והמיהה לעומתו! הלא ידעתי מראש שכך יהיה... לבי נבא לי... איש הנוהג קלות ראש כל כך בחלומות... וכי דבר קטן הוא זה? מראש ידעתי שסופו כך יהיה. ואנכי הלא הוזהר הוזהרתי שלא לנסוע והוא באחת ועכשו — עם מי הצדק?

שתק שלמה. ועל שפתיו נראה שחוק מכאיב לב. עכשו נסתתמו טענותיו. מרגיש הוא, שקול לבו נבר על שכלו הקר. ידעתו והכרתו נפגמו פתאום... הוא חש שאיזה רגש חדש הולך ונוצר נגד רצונו בלבו. הולך וכושב את כל ישותו. והוא בעצמו התמכר לאותו הרגש שלא במתכוון ושפתיו מלמלי נגד רצונו: ואולי — הצדק אהה...

ירוסלב תרס"א.

מגלת אסתר.

מאת ראובן מרגליות מלבוב.

בהלךך ישראל בנודה אברה לו לא לבר ארצו. כיראם גם אישיותו והכרת עצמו. הנודים והטלשולים דכאו את רוחו והחשיבו את בעל הכה. ולא אך כל אשר ישמע בן הנודה מאיש נכרי ממקרי יום יום הוא מאומת אצלו יותר מאלו שמע זה מפי אחיו הישראלי, כיראם גם כד דעה, שבאמרה מבך־נכר. תבצר לה מקום בספרותנו ונושאים לה פנים יותר מאלו נאמרה מפי חכם ישראלי. ישנם אחרים מחכמי עמנו, שבאשר באו לכתוב תולדות ישראל ודברי ימיו, לא יכלו לשהרר נפשם מאוהה. ההכנעה לעומת כל אשר לא בא ממקור ישראל. הרשימות התולדותיות, שנמצאו

יכניה מלך יהודה אשר בהיותו גם משרי מלך... לשבת במחוז השרים.

והאיש הזה אשר דם מלכים נזף בעורקיו... לפני כר פקיד... צורר היהודים מאז השתדל אצל המלך... פתשגן רכתב נשלח לכר מדינה ומדינה... הדבר להיהודים נבוכה העיר שושן (שם שם)...

ואך כאשר נודע הדבר לאסתר והתחילו לטמס עצה כרת מה לעשות... צותה אסתר לכוניס את כל היהודים הנמצאים בשושן... דרך עורקמי דמיא... השני מקום מושב היהודים (כבלי מדינה מיו עיא)...

והיהודים קדמו את הרעה הנשקפת להם אחרי אגרות המן הראשונות ויקהליו היהודים וישכי בשושן כיום... מאות איש ראשי שושני ישראל שרים ואצילים אשר בשושן הכירה (ט' וי) וכאשר בא מספר ההרונים אשר בשושן הכירה לפני המלך (ט' יוד) אמר לאסתר המלכה: בשושן הכירה הרנו היהודים ואבד חמש מאות איש בשאר מדינות המלך מה עשו ומה שאלתך עוד ותעש (ט' יב) ותאמר אסתר אם ער המלך טוב יתן גם מחר להיהודים אשר בשושן (ט' יג) להגקס מאויביהם אשר בשכונתם בדת היום כשושן הבירה.

ולאשר כהבדת זה היה אך על עיר שושן פ בד נתן עצם כתב הרת בשושן (ט' יד) ויקהליו היהודים אשר בשושן גם כיום ארבעה עשר ויהרנו באויביהם אשר בשושן (ט' טו) שם י"ח) אבל אם כי נדושה נקמה עד שהביאתה אותם להכות באויביהם, בכל זאת לא נקבע לחנ יום נצחונם, כי אם היום אשר בו נחו מאויביהם, הוא יום המשה עשר, אותו עשו ליום משתה ושמחה.

מן הדיוק הנמרץ בשושן המגלה בענין ההכרל שבין העיר שושן ובין שושן הבירה, נראה להרא, שיש לנו עסק עם ספור היסטורי ולא עם בריה בתוכה לשם שעשועים.

ביום א' ויקרא, ג' אדיש, תהיה כקראקא שטרארום 25 תחנת ה'

יוסף עסטערריבער עם הלינא בערגמאן
קראקא סאנדן החרשה.

ממרחקים הננו שולחים שפע ברכות פירינתו מר יעקב אקסלרד מקראקא לארוסו את מרת פאשע הבנשטרייט מירוסלב. בנו בנין עד עד לתפארת עמנו באיצנו.

האחים שמעון ודוב פישל - רוטירם הודנה.

מורה עברי

(רוק) ללמד הססיות הישנה והחדשה עם תלמוד דרוש לביהם בעירנו. לפנות אל:

Leib Pömstein Ropczyce (Małopolska).

בספרי סופרים נכרים הן בעיניהם יותר מאומות מהמקורים העברים, אשר בשם הנקורת החשית יכול כל מי שנמל לעצמו שם הוקר להטיל ספק באמתותם ההיסטורית.

הרבה מאורעות שמסופר על אדותם בכתבי הקירש, וביחוד תוכן מנילת אסתר, הם בעיניהם כאגדה לבד, יען שאחרי הריסת מצבת פרס העתיקה ער היסוד לא נשאר עד כשר (כפומר נכרי), אשר יקיים דברי האגרת הזאת. אף עיפ שלזכר המאורע היה נקבע חג בישראל וימי הפורים נזכרו בעצם מנילת הענות הישנה (פ' י"ב) ובספרי החשמונאים (כ' ט), שנכתבו בימי מלכי החשמונאים ונתיחדה לו מסכתה במשניות, שנאו בה דברי התנאים הראשונים, אשר וודאי היו בידיהם גם מנילות הכתיבות על קלף, שנחלו מאבותיהם ווקניהם א), שלא נתאחרו הרבה מומן חתימת כתבי הקודש, כאשר בכלל חתימת כתבי הקורש לא היתה בהרחקת זמן רב אחרי אותו המאורע, ואלמלא היה ידוע ומקובל באומה מפי אבותיהם, שהיו באותה גזירה, לא היה אפשר לפרסם ספור כזה ולקבוע יום משתה ושמחה. אבל הן זה נשאר רק מן המקור העברי ובכך הרשות ויותר מכן נאה הוא לאיש המכריז על חפשיותו בחקרי קדמוניות להטיל בו ספק או לעשות משמחת פורים חג אציל השכרון בכחום.

אולם האמת לעולם עומדת ובה בעת שהתחילו אחרים מחכמי עמנו לפקפק באמינת הספור אמר ה' לאשר בהושך הנלו, ועתה באים עדים כשרים, נכרים מלידה ומודיעים, אחרי שנעשו המיטת והפירות על אדמת פרס וביחוד בשושן, כי קורות בית המלך ואבניו מקיימים דברי האגרת. בית המלך, ארמנותיו, חצרותיו ומבואיה נגת הבית, כל אשר החריב אלכסנדר מוקדון קמו לתחיה, להעיד, כי תורתנו אמת וכי המנילה היא לא נכתבה כי אם בהיות הארמון על תלו והכותב ידע מוצאו ומובאו (ב).

וידעת תבנית היכל ומקומו תאיר אור על סגנון המנילה בשנותה תיאר העיר, מקום המאורע הנדול הזה, אשר פעם תקרא שושן הבירה (ראה אסתר א' ב', שם ה', ב' ג' שם ח' י"ד ט' ו', שם י"א, ושם י"ב) ופעם בשם שושן, לבד (ראה שם ד' ה', שם ט"ו, ה' ט"ו, ט' י"ג, שם י"ד, שם ט"ו, שם שם, ושם י"ח). וגם בפסיק אחד פעם תתואר שושן הבירה ופעם תקרא שושן לבד (שם ג' ט"ו: הרצים יצאו רחופים בדבר המלך והרת נתנה בשושן הבירה והמלך והמן ישבו לשחות והעיר שושן נבוכה).

כי אחרי אשר הצליחו החופרים לנלות ארמון המלך והיכלו נמצא פתרון חידה זו, כי בבירתם שר המלכים הקדמונים ארמנם היה בחלק מיוחד שר העיר המטרופולית ואיתו המחוז, שנתבצר למושב המלך ופקידיו, נקרא על שם הבירה, שהיתה בו עיר הבירה, כן היתה גם בירת אחשורוש בחלק מיוחד מהעיר שושן, אשר סביב לו היתה חומה בצורה, שבו שער המלך וגם נחל מים, שהבדיל בין מחוז הבירה ובין מקום מושב המון העם, בבירה נתפרסמו דתי המלך והעתקות כתבי הרת אלו נשלחו להעיר שושן, כמו לכל עיר ומדינה, מיכן כי רוב שדרות עם הנולים ישבו במחוז העממי אשר בשושן ואך מעטים מפאת מצנם או אשרם שכנו במחוז הבירה.

וכשבת המלך אחשורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה (א' ב') עשה משתה לכל שריו ועבדיו וגם לכל העם הנמצאים בשושן הבירה (שם ה). ואת כל נערה בתולה קבצו אר בית הנשים אשר בשושן הבירה (ב' ג') מקום משכן המלך ושריו, אבל גם איש יהורי היה בשושן הבירה, הוא מרדכי אשר הגלה מירושלים עם שרי

(א) כמו בתפילין, שאמר הלל הזקן: תפילין אלו מאפי אמי (ירושלמי עירובין פ"ה ה"א), ועמד ריב"ב על רגליו ואמר אני מבני בניהם והללו תפילין שנייה לי אני אבא (פנהדרין צ"ב ע"ב) (ב) ראה גם קדמוניות מ"ו אהרן טרפום פרס ששי, ובמחברת תוצאות החסימות והחקיקות מ"ז יעבט ובציוני.

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

מק.			
45	התקופה, ערך עיי ד. פרישמן, ספר ד. ח. ה. ה. ה. מחיר כל ספר		150
150	מקלט, ירחון, עיי ברקוביץ בניריוורס 14 ספרים		70
70	שירי אנקריאון, תרגום שאול משרניחובסקי	המחיר	115
115	איסינייה בטורים	מאת נמה, תרגום יעקב כהן	100
100	פואמות דרמתיות	פושקין שמעוטוביץ	60
60	הנסיעה בהרי הרץ	הינה	150
150	נכורים ועבודת נכורים מאת	קרליץ תרגום אינהורן	135
135	כאש ובחרב, חלק א'	שנקביץ, פרענק	145
145	חלק ב'		145
145	חלק ג'		115
115	חלק ד'		55
55	ממעמקים	וילד, פרישמן	60
60	מניפה של ליד, וינדריד	וילד, סביוב	75
75	חשיבותה של רצינות		60
60	מיתה	שניצלר, יקוביץ	85
85	האחיות	וסרמן	55
55	רבי שלמה נגיד	שלום אש, מ. שפירא	130
130	אינבורג	קלרמן, דוד צמח	90
90	האויב, חלק א'	הפסמן	450
450	שכול וכשלק, ספור	ברנר	375
375	היי אדם: ילדות	שלום-עלכם תרגום ברקוביץ	375
375	נערות		375
375	בחרות		155
155	אירידין	קרשינסקי	85
85	מלחמה ושלום, חלק א'	סולסמוי	85
85	חלק ב'		75
75	שלוש אחיות, דרמה	צ'חוב, בן-אברם	120
120	חזון התשבי	מאת יעקב כהן	75
75	הקדושים, סמפניה		150
150	העברי החדש, מאסף		40
40	ערכים, קבץ, ערך עיי ס. לחובר		

להמחירים הניל להוסף הוספה של 10% וכעד המשלוח 5% קטלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה

ספר המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול. דרהה.

מחירו 150 מרק מכרך

כס"ס ולטורים רבש הגון

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.

הוצאת "מקורות" לבוב.

יצאה לאור ונמצאת למכירה

מגלת אסתר

מרוק היטב עם המסורה

המחיר 12 מארה.

סדים בתי מקבלים הנחה הנונה, להשיג ככל בתי מסחר הספרים. המכירה הראשית בכיה"מ של :
N. Siegel Lwów pasaż Hausmana 8.

בשדש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית ויכל כל אחד לבוא לידו שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32 כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית. מחירים שר עשרה מכתבים - 220 מרקאות, של קומפלט בן 32 מכתבים - 615 מ.
השפה, ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים ליהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 110 מ.
להומי רש"י 15 מ. להוסף 5 אחוים דמי משרוח לכל הזמנה.
להזמין בכל בתי מסחר הספרים או עיי.

S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.

העמיקאליען גראס-פערקויף.

קאלפאניום מאנטאן-וואכס קארנאבער-וואכס, גומי-אראניקום, ניגרוזין, וואסער-גאלין און עסטמאליד, וואמליכע אגילי-סארבען, זיר שטאף-סארבונג אין אללען סארבען, בלויה-אלין-עקסטרעקט אולטרא-מארין, וואועלין, וואנענעממען און בלעכראוען, שוהקרעמער שוואכערהואכס, מינפע, בלעכראוען א. ד. ג. עמסעהרט די פראפקאליעריסע סירמא

CHIEL TEITELBAUM

FABRYKA WYROBOW CHEMICZNYCH,

I IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.

DIETLOWSKA 49 w KRAKOWIE.

סוכנות "המצפה" בטשנו סלובקיה היא

Dr. R. Färber MORAWSKA OSTRAWA

Chelcicky 7.

סוכנות "המצפה" לרומניה הגדולה
למשלוח כסף היא בית מסחרו של
Bernard Kohn Tempelgasse 1. Czernowitz.